

НАПРЯМИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ ТА ЇХ СПРЯМУВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО АНАЛІТИЧНИХ ПОТРЕБ

В статті розглянуто сутність поняття «інвестиційна привабливість регіону» у розрізі існуючих теорій та виділено основні проблеми використання існуючих підходів. Визначено та згруповано напрями оцінки інвестиційної привабливості. Запропоновано виділити певні групи показників за визначеними напрямками, що обумовлюються площинами досліджень. Здійснено порівняльну характеристику підходів до оцінки інвестиційної привабливості, в розрізі яких узагальнено базові групи показників, які найбільш повно та обґрунтовано дають змогу визначити рівень інвестиційної привабливості регіону. Доведено необхідність розробки універсальної методики оцінювання інвестиційної привабливості регіону та виділено основні напрями, що відповідають потребам сучасного стану розвитку економіки.

Ключові слова: інвестиційна привабливість регіону, групові та часткові інтегральні індекси, методичні підходи, потенціал, розвиток регіону, інвестиційний ризик.

RZAEVA T. G., VAKULOVA V. O.
Khmelnytsky National University

DIRECTIONS OF EVALUATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE REGION AND THEIR REFERRAL ACCORDING TO ANALYTICAL NEEDS

In the article we reviewed the essence of the concept of "investment attractiveness of the region" in the context of existing theories and identified the main problems of using existing approaches. We defined and grouped areas of investment appeal. We highlighted some indicators of the defined areas, which are caused by planes studies. We implemented the comparative characterization approaches to assessing the investment attractiveness in terms, which summarizes the basic group of indicators that more fully and reasonably allow to determine the level of investment attractiveness of the region. We reviewed the basic methodology for determining the integrated index, calculated on the basis of integrated group of indices that characterize the typical aspects of life in the region. We offered to use indices that characterize the livelihoods of the region. We singled out basically the focus group integrated indices that contribute to inform decisions on the development of the region, the formation of its financial capacity, ensuring regional human resources for staffing and educational levels. We highlighted and grouped indexes of infrastructure development of regional markets, commercial infrastructure in the region, investment attractiveness on the degree of efficiency of the main elements of the manufacturing process in the region. We substantiated the necessity of developing universal methods of evaluation of investment attractiveness of the region and highlighted the main directions of the needs of the current state of the economy.

Key words: investment attractiveness of the region, group and partial integral indexes, methodological approaches, the potential development of the region, the investment risk.

Постановка проблеми. За сучасних умов економічний потенціал регіонів України кардинально відрізняється, що обумовлено як відмінностями рівня соціально-економічного розвитку, так і диспропорціями у структурі виробництва. Сталий розвиток регіону потребує залучення та ефективного використання інвестиційних ресурсів, які створюють можливості прогресивного зростання та подальшого розвитку як окремих регіонів, так і економіки країни в цілому. Більшість регіонів нашої країни потребує значних інвестиційних вкладень, завдяки яким зростає можливість щодо відтворення оптимальної структурних пропорцій в економіці регіонів що забезпечить подальше економічне зростання держави в цілому. З урахуванням обмеженості інвестицій постає проблема визначення пріоритетності їх вкладення в економіку країни за регіонами. Основою прийняття обґрунтованого рішення щодо вкладання інвестицій є оцінка інвестиційної привабливості регіону, галузей промисловості, окремих суб'єктів господарювання. Об'єктивна та узагальнена оцінка інвестиційної привабливості регіону є основою для прийняття своєчасного інвестиційного рішення. Зазначене вище доводить актуальність обраного напрямку дослідження і обґрунтовує доцільність подальшого вивчення питань оцінки інвестиційної привабливості регіону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі оцінки інвестиційної привабливості регіону присвячена значна кількість наукових праць провідних економістів-дослідників. Розумінню сутності інвестиційної привабливості та питанням його подальшого розвитку, зокрема трансформацією поняття інвестиційної привабливості та показникам її оцінки займалися такі вчені, як О.М. Асаул, В.М. Бабаєв, І.О. Бланк, М.П. Бутко, В.В. Гомольська, С.О. Гуткевич, С.В. Заєць, С.О. Іщук, Т.В. Кулінич, В.М. Стеченко, Т.В. Уманець та інші. Не зважаючи на значну кількість праць, в яких досліджено питання оцінки інвестиційної привабливості регіону, актуальною залишається проблема розробки комплексної методики оцінки інвестиційної привабливості, яка дасть змогу охопити основні показники та узагальнено представити та оцінити рівень інвестиційної привабливості регіону.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення інвестиційної привабливості регіону, аналіз та узагальнення показників оцінки інвестиційної привабливості та удосконалення методики оцінювання інвестиційної привабливості регіону. Мета статті досягається шляхом виконання наступних завдань:

- дослідження дефініції інвестиційна привабливість регіону;
- аналіз методичних підходів оцінювання інвестиційної привабливості в розрізі методик та авторів, які їх представляють;
- визначення та узагальнення основних показників оцінки інвестиційної привабливості регіону, удосконалення методики оцінювання інвестиційної привабливості.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналіз інвестиційної привабливості на мезорівні слід здійснювати в два етапи. Перший етап передбачає оцінку інвестиційної привабливості на рівні регіону, другий – на рівні галузі. В економічній науці існують різні визначення поняття «інвестиційна привабливість регіону». В Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій зазначено, що інвестиційна привабливість регіону – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного регіону [11, с. 18]. Ще одне визначення даної дефініції наведено в Методиці розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку: інвестиційна привабливість регіону – відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій [12]. А.В. Асаул тлумачить інвестиційну привабливість як становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [1, с. 54]. А.В. Петраєв інвестиційною привабливістю регіону називає систему або поєднання різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, що обумовлюють в сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції в даному регіоні [13]. С.О. Іщук та Т.В. Кулініч під інвестиційною привабливістю регіону розуміють сукупність певних параметрів та характеристик, притаманних цьому регіону, які дозволяють йому залучати необхідний обсяг капіталу на взаємовигідних з інвесторами умовах [8, с. 72].

Проводячи оцінку інвестором тієї чи іншої території для інвестування є фактично його очікуванням отримати можливість здійснювати виробничо-комерційну діяльність, яка характеризується прийнятним рівнем ризику та прибутковості. Інвестиційно-привабливий регіон повинен бути конкурентоспроможним. Сучасне управління регіональною конкурентоспроможністю перш за все має бути спрямоване на створення і використання регіональних конкурентних переваг, взаємовигідні взаємовідносини з вітчизняними і зарубіжними економічними суб'єктами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємництва [9, с. 61]. На сьогодні існує досить велика кількість методик оцінки інвестиційної привабливості.

Згідно із методикою, запропонованою Держкомстатом України, інвестиційну привабливість регіону пропонується оцінювати за наступними показниками: інвестиції в основний капітал, у розрахунку на 1 чол. середньорічної чисельності наявного населення (грн); інвестиції у житлове будівництво, у розрахунку на 1 чол. середньорічної чисельності наявного населення (грн); обсяг ВВП, у розрахунку на 1 чол. середньорічної чисельності наявного населення (дол. США); зміна обсягу ВВП, у розрахунку на 1 чол. середньорічної чисельності наявного населення (дол. США); густота автомобільних шляхів загального користування з твердим покриттям (км на 1000 км² території); обсяг експорту товарів, у розрахунку на 1 чол. середньорічної чисельності наявного населення (дол. США) [11, с. 20].

В своїх дослідженнях А. В. Асаул систематизував фактори та поділив їх на три групи:

- 1) фактори, що впливають на рівень інвестиційного потенціалу регіонів: природно-географічний потенціал, трудовий потенціал, виробничий потенціал, інноваційний потенціал, інституційний потенціал, інфраструктурний потенціал, фінансовий потенціал, споживчий потенціал;
- 2) фактори, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків: законодавчі ризики, політичні ризики, соціальні ризики, економічні ризики, екологічні ризики, кримінальні ризики;
- 3) інвестиційна активність: концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, активізація впровадження нових виробничих потужностей, інтеграція виробничої діяльності, розвиток прямих і портфельних інвестицій, інтеграційні фактори реалізації інвестиційних проектів [1, с. 56].

В.В. Гомольська розглядає інвестиційний клімат регіону як комплексну характеристику, що складається з трьох ключових підсистем: інвестиційного потенціалу, інвестиційного ризику та законодавчих умов. Оцінка інвестиційної привабливості регіону передбачає аналіз наступних груп показників: характеристика податкової системи, рівень виробничих витрат, розвиненість та ефективність функціонування інвестиційної інфраструктури, характеристика трудових ресурсів, ефективність роботи науково-освітніх та науково-дослідних організацій, розвиненість фінансово-кредитних установ, ефективність зовнішньоекономічної діяльності, відкритість органів влади контакту з підприємцями [5, с. 65].

Методика, запропонована І.О. Бланком [3], охоплює різні аспекти функціонування регіону. Інвестиційна привабливість регіону розраховується, як інтегральний показник на основі п'яти груп синтетичних показників:

- 1) рівень загальноекономічного розвитку регіону (питома вага регіону у ВВП і ВНП; обсяг виробленої промислової продукції на душу населення; рівень самозабезпеченості основними продуктами харчування; середній рівень заробітної плати; обсяг і динаміка капітальних вкладень з розрахунку на одного жителя; кількість підприємств усіх форм власності; питома вага збиткових підприємств у загальній кількості функціонуючих);

2) рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (кількість підрядних будівельних компаній усіх форм власності; обсяги місцевого виробництва основних видів будівельних матеріалів; виробництво енергетичних ресурсів на душу населення; щільність залізничних шляхів сполучення та автомобільних доріг з твердим покриттям з розрахунку на 100 км території);

3) демографічна характеристика регіону (питома вага населення території в загальній кількості жителів країни; співвідношення міських і сільських жителів; питома вага населення, зайнятого в суспільному виробництві на підприємствах всіх форм власності; рівень кваліфікації працівників, зайнятих у суспільному виробництві);

4) рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону (питома вага приватизованих підприємств у загальній кількості підприємств комунальної власності; питома вага підприємств недержавних форм власності в загальній кількості виробничих підприємств території; кількість спільних компаній із зарубіжними партнерами; кількість банківських установ (включаючи філіали); кількість страхових компаній (і їх представництв); кількість товарних бірж на території);

5) рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків (рівень економічних злочинів з розрахунку на 100 тис. жителів; питома вага підприємств з шкідливими викидами, що перевищують гранично допустимі норми; середній радіаційний фон у містах; питома вага незавершених будівельних об'єктів за останні 3 роки). На основі інтегрального показника регіони ранжуються і поділяються на чотири групи: пріоритетної інвестиційної привабливості, достатньо високої інвестиційної привабливості, середньої інвестиційної привабливості, низької інвестиційної привабливості.

Д.М. Стеченко підтримує методику О.І. Бланка і пропонує досліджувати: інвестиційну привабливість регіону на основі тих же п'яти груп синтетичних показників, але при тому вважає за потрібне враховувати ступень важливості (у відсотках) кожної групи. Рівень загальноекономічного розвитку становить – 35%; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури – 15%; демографічна характеристика – 15%; рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури – 25%; рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків – 10% [14].

М.П. Бутко виділяє фактори і коло показників, що їх характеризують, які в комплексі цікавлять інвесторів і безпосередньо визначають обсяги інвестиційних надходжень:

– економіко-географічне положення. Його можна оцінити за такими критеріями, як близькість регіону до кордонів держави, міра розвитку виробничої інфраструктури, зокрема, наявність транспортних коридорів, прикордонних терміналів, нафто-, газопроводів, ЛЕП загальнодержавного значення, близькість до Києва та інших розвинутих промислових центрів України тощо;

– природно-ресурсний потенціал: економічна оцінка мінеральних, земельних, лісових, рекреаційних ресурсів; – трудовий потенціал. Його можна оцінити за такими критеріями:

а) наявність трудових ресурсів – густина населення, чисельність економічно активного населення (з розрахунку на 1), пропозиція робочої сили на ринку праці;

б) освітньо-кваліфікаційний рівень трудових ресурсів (з розрахунку на 10 тис. осіб економічно активного населення) – підготовка кваліфікованих робітників професійно-технічними навчальними закладами, підготовка кадрів ВНЗ I-IV рівнів акредитації, підвищення кваліфікації кадрів, кількість працівників, які набували нових професій;

в) вартість робочої сили – середньомісячна номінальна заробітна плата працівників; – економічний потенціал. Його найбільш доцільно визначити через обсяги ВДВ (з розрахунку на душу населення);

– місткість споживчого ринку. Її можна оцінити за показниками сукупних витрат домогосподарств (у середньому за місяць з розрахунку на одне домогосподарство), роздрібного товарообороту та обсягу реалізованих послуг, оплачених населенням (з розрахунку на душу населення);

– інфраструктурний потенціал: пропонується оцінювати за показниками густоти автомобільних шляхів і залізниць, місткості АТС (на 10 тис. осіб населення), вартості основних засобів виробництва і розподілу електроенергії, газу та води (на душу населення);

– науково-технічний потенціал, що оцінюється за кількістю спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи (з розрахунку на 10 тис. осіб економічно активного населення), обсягом наукових і науково-технічних робіт (на душу населення), обсягом затрат на НДДКР;

– інвестиційні преференції – наявність вільних економічних зон, територій пільгового інвестування в регіоні;

– інвестиційні ризики. Під час їх оцінювання варто взяти до уваги такі складові:

а) політичний ризик – наявність або відсутність політичної та кадрової стабільності, авторитетність місцевої влади;

б) економічний ризик – активність регіону в реалізації економічних реформ і регуляторної політики, адекватність інвестиційних намірів стратегії економічного розвитку регіону;

в) соціальний ризик – демографічне навантаження населення, міжрегіональна та міждержавна міграція, грошові доходи населення, рівень розвитку соціальної інфраструктури в регіоні, кількість безробітного населення, криміногенна ситуація;

г) екологічний ризик – міра забрудненості навколишнього природного середовища, наявність зон екологічного лиха [4].

В. М. Бабасв при формуванні рейтингу інвестиційної привабливості регіону пропонує враховувати п'ять груп показників:

1) рівень розвитку виробничого потенціалу (частка регіону у виробництві країни, виробництво продукції на душу населення, кількість підприємств, обсяги капіталовкладень, запровадження в дію основних фондів та ін.);

2) рівень розвитку інвестиційної інфраструктури (наявність проектних і будівельних організацій, виробництво будматеріалів, забезпеченість енергоресурсами, транспортна інфраструктура та ін.);

3) демографічна характеристика (чисельність і структура населення, можливість залучення кваліфікованої робочої сили потрібного профілю);

4) рівень розвитку ринкових відносин і ринкової інфраструктури (частка недержавних підприємств, кількість спільних підприємств із закордонними партнерами, кількість банків, страхових компаній, бірж);

5) рівень екологічних, криміногенних та інших ризиків (ступінь безпеки інвестиційної і виробничої діяльності) [2].

С.В. Заєць, для оцінки інвестиційної привабливості регіону виділяє також п'ять груп показників, проте аналізу підлягають дещо інші фактори:

1) загальні умови функціонування регіону (адміністративно-територіальний поділ, кліматичні умови, екологічний потенціал);

2) демографічна ситуація і проблеми відтворення населення в регіоні (чисельність та показники руху населення, статево-віковий склад населення, показники демографічного навантаження на населення працездатного віку, сімейна структура населення, розподіл населення по суспільних групах);

3) економічна база і стан бюджету регіону (структура господарства, матеріально-технічні ресурси, економічна діяльність підприємств, зайнятість населення, фінанси);

4) середовище існування (екологічні, санітарно-гігієнічні, житлові, криміногенні умови в регіоні, ступінь розвиненості соціальної інфраструктури);

5) рівень життя населення регіону (умови побуту й дозвілля, доходи населення, їх диференціація) [10, с. 474-475].

С.О. Ішук та Т.В. Кулініч для вичерпної характеристики регіону пропонують досліджувати п'ять груп показників:

1) загальноекономічний рівень розвитку регіону (валовий регіональний продукт, обсяг реалізованої промислової продукції, операційні витрати на реалізовану промислову продукцію, обсяг продукції сільського господарства, обсяг роздрібного товарообороту підприємств, обсяг реалізації підприємств сфери послуг, сумарна вартість активів підприємств і організацій, кількість суб'єктів ЄДРПОУ загалом, кількість суб'єктів ЄДРПОУ у промисловості, кількість акціонерних товариств);

2) рівень фінансового забезпечення економіки регіону (інвестиції в основний капітал, прямі іноземні інвестиції в регіон, обсяги банківського кредитування економіки регіону, обсяги довгострокового банківського кредитування економіки регіону, прибуток від звичайної діяльності до оподаткування прибуткових підприємств, збиток від звичайної діяльності до оподаткування збиткових підприємств);

3) рівень інноваційного розвитку регіону (обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій (підприємств), витрати на виконання наукових та науково-технічних робіт, кількість впроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах, кількість освоєних нових видів продукції на промислових підприємствах, кількість студентів у вищих навчальних закладах (ВНЗ) III-IV рівнів акредитації, обсяг реалізованої інноваційної продукції, обсяг введених у дію основних фондів);

4) рівень соціального розвитку регіону (середньорічна кількість найманих працівників (за всіма видами економічної діяльності регіону), кількість зареєстрованих безробітних, середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників, капітальні інвестиції на охорону природного середовища, викиди шкідливих речовин в атмосферу стаціонарними джерелами забруднення, введення в експлуатацію житла, житловий фонд, інвестиції у житлове будівництво);

5) рівень розвитку інфраструктури в регіоні (забезпеченість населення основними телефонними апаратами на 100 сімей, щільність залізничних колій (км колій на 1 тис. км² території), щільність автошляхів (км шляхів на 1 тис. км² території), доходи підприємств від надання послуг мобільного зв'язку, доходи підприємств від надання послуг комп'ютерного зв'язку) [8, с. 74].

А. Косенюк синтезує економіко-географічний та виробничий підхід та пропонує аналізувати наступні групи факторів: собівартість виробництва галузі з урахуванням середнього рівня інвестування; витрати відстані, що разом з географічною відстанню включають психологічну різницю між країною інвестора і країною інвестування; державне регулювання, що охоплює встановлення податків і тарифів; фактори ризику інвестування [7].

С.О. Гуткевич запропонував для оцінки інвестиційної привабливості регіонів використовувати п'ять груп показників: оцінки економічного розвитку регіону; оцінки рівня розвитку інвестиційної інфраструктури; оцінки демографічної характеристики регіону; оцінки рівня розвитку ринкових відносин та інфраструктури; оцінка інвестиційного ризику [6, с. 44].

Т.В. Уманець рекомендує при аналізі інвестиційної привабливості розраховувати інтегральний

індекс інвестиційних переваг, який визначається кумулятивним методом на основі групових інтегральних індексів, які характеризують різні аспекти життєдіяльності регіону. Розрахунку інтегрального індексу інвестиційних переваг здійснюється на основі восьми інтегральних групових індексів:

- 1) часткового інтегрального індексу виробничого потенціалу регіону, який забезпечує обґрунтування рішень щодо економічного розвитку регіону;
- 2) часткового інтегрального індексу трудового потенціалу регіону, який забезпечує обґрунтування рішень щодо кадрового забезпечення трудовими ресурсами економіки регіону;
- 3) часткового інтегрального індексу освітнього потенціалу регіону, що доповнює обґрунтування рішень щодо кадрового забезпечення трудовими ресурсами економіки регіону;
- 4) часткового інтегрального індексу фінансового потенціалу регіону, який забезпечує обґрунтування рішень щодо забезпечення регіону фінансами;
- 5) часткового інтегрального індексу інфраструктури ринків регіону, що допомагає в прийнятті рішень щодо сприяння умов розвитку інфраструктури регіональних ринків;
- 6) часткового інтегрального індексу комунікаційної інфраструктури регіону, який допомагає в обґрунтуванні рішень щодо розвитку комунікацій у регіоні;
- 7) часткового інтегрального індексу комерційної інфраструктури регіону, що забезпечує обґрунтування рішень щодо сприяння формуванню комерційної структури регіону;
- 8) групового інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону, який сприяє обґрунтуванню рішень щодо ступеня ефективності використання основних елементів виробничого процесу на підприємствах регіону за базовими галузями економіки регіону [15, с. 139–141].

Узагальнюючи існуючі методики та показники за ними, нами зроблено спробу їх групування у розрізі напрямів дослідження, що представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Напрями оцінки (групи показників за ними) інвестиційної привабливості регіону

Групи показників	Автор (джерело)	Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку [11, с. 20]	Гуткевич С. О. [6]	Уманець Т. В. [15, с. 139-141]	Бланк І. О. [3], Стеченко В. М. [14]	Бутко М. П. [4]	Асаул О. М. [1, с. 56]	Гомольська В. В. [5, с. 65]	Ішук С. О., Кулінич Т. В. [8, с. 74]	Бабаєв В. М. [2]	Косенюк А. [7]	Заєць С. В. [10, с. 474-475]
1. природо-ресурсний потенціал						+	+					
2. трудовий потенціал				+		+	+	+				
3. інноваційний потенціал							+		+			
4. географічне положення						+	+				+	
5. демографічна характеристика			+		+					+		+
6. рівень розвитку інфраструктури		+	+	+	+	+	+	+	+	+		
7. інвестиційний ризик			+			+	+				+	
8. рівень криміногенних, екологічних та ін. ризиків					+		+			+		
9. загальноекономічний розвиток регіону		+	+		+	+			+			+
10. фінансово-кредитні можливості				+			+	+	+		+	+
11. рівень соціального розвитку		+							+			+
12. освітній та науково-технічний потенціал				+		+		+				
13. виробничий потенціал				+			+			+		
14. рівень розвитку ринкових відносин та ринкової інфраструктури			+	+	+		+			+		
15. зовнішньоекономічна діяльність		+						+				
16. нормативно-законодавче регулювання						+		+				
17. споживчий сегмент						+	+					
18. рівень виробничих витрат								+			+	

Аналіз інформації таблиці дає можливість зауважити, що більшість науковців пропонують оцінювати інвестиційної привабливості регіону, враховуючи рівень розвитку інфраструктури. Також поширеними групами показників є загальноекономічний розвиток регіону, його фінансово-кредитні можливості та рівень розвитку ринкових відносин та ринкової інфраструктури. Менш розповсюдженими факторами, які досліджують, аналізуючи інвестиційну привабливість регіону, є трудовий потенціал, географічне положення, демографічна характеристика регіону, рівень інвестиційного, криміногенного, екологічного та інших ризиків, виробничий потенціал, рівень соціального розвитку, а також освітній та науково-технічний потенціал. Всього кілька вчених, проводячи аналіз інвестиційної привабливості, зосереджують свою увагу на природно-ресурсному та інноваційному потенціалах регіону, на його зовнішньоекономічній діяльності, споживчому сегменті, рівні виробничих витрат та нормативно-законодавчому регулюванні. Отже, як на рівні країни, так і на рівні регіону інвестиційна привабливість може бути оцінена за допомогою великої кількості різноманітних показників.

Також слід зазначити, що жодна з наведених методик не враховує у повній мірі екологічну складову інвестиційної привабливості регіону. Лише деякі методики (І. О. Бланка, Д. М. Стеценка, О. М. Асаула) звертають увагу на окремі екологічні ризики інвестиційної діяльності. Проте, на нашу думку, на даних показниках доцільно сконцентрувати більше уваги, адже, відповідно до концепції сталого розвитку, під час здійснення інвестиційної діяльності як інвестори, так і господарюючі суб'єкти повинні орієнтуватися не тільки на досягнення високих економічних показників, але й враховувати вплив результатів впровадження інвестиційного проекту на навколишнє середовище. Отже, на сьогодні, при оцінці інвестиційної привабливості регіону заслуговує на увагу аналіз екологічної складової та відповідно перспектив можливих ризиків.

Аналіз напрямів дослідження інвестиційної привабливості регіону та груп показників за ними за інформацією табл. 1 дає змогу зауважити відсутність єдиного розуміння характеристик оцінки інвестиційної привабливості регіону та відповідно системності їх оцінювання. Розгалуженість напрямів дослідження створює ряд труднощів і потребує подальшого їх концентрування і обмеження з метою підвищення об'єктивності та оперативності оцінки інвестиційної привабливості регіону.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, у підсумку можна стверджувати, що залучення інвестицій є пріоритетним напрямом розвитку економіки регіону. Спрямування на самостійність регіонів викликає необхідність обґрунтування потреб в інвестиціях та залучення інвесторів. Крім того, суттєвим є спроможність інфраструктури регіону освоювати та ефективно використовувати інвестиційні кошти. В цьому сенсі важливою є формалізація підходів до визначення інвестиційної привабливості регіону, оскільки його позиціонування в цьому аспекті дозволяє залучити потенційних інвесторів для виконання регіональних інвестиційних програм.

На сьогодні не існує методик, за допомогою яких можна було б на основі нормативно-правових, соціальних та економічних оцінок науково обґрунтовано визначити ефективні вектори розвитку регіонів, стимулювати їх концентрацію та спеціалізацію, здійснювати перспективну реорганізацію виробничих потужностей, нарощувати виробничий потенціал. Розв'язати ці завдання можливо на базі регіональної статистики. Тому вона повинна не тільки якісно розширити існуючу систему регіональних показників, що ґрунтується на фінансово-ресурсних можливостях. Використання запропонованих характеристик системи показників дасть змогу побудувати єдину рейтингову систему інвестиційної привабливості регіонів. Такий підхід до методики дозволить здійснювати моніторинг та оперативний аналіз інвестиційної привабливості регіонів (районів певного регіону) шляхом здійснення регулярних (у разі потреби періодичних) розрахунків та проведення відповідно порівняльного аналізу з урахування баз порівняння

Література

1. Асаул А. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов / А. Асаул // Региональная экономика. – 2004. – № 2. – С. 53–62.
2. Бабаєв В. М. Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону (концептуальні основи та методологія) : монографія / В. М. Бабаєв, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ та ін. – Харків : НТУ «ХП», 2006. – 316 с.
3. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : [учебный курс] / И. А. Бланк. – [2-е изд.]. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2006. – 552 с.
4. Бутко М.П. Інвестиційний менеджмент: теорія і практика / за ред. М.П. Бутка. – Ніжин : ТОВ “Видавництво Аспект-Поліграф”, 2009. – 452 с.
5. Гомольська В.В. Організаційно-економічні аспекти поліпшення інвестиційного клімату регіону // Регіональна економіка. – 2003. – № 3. – С. 62–70.
6. Гуткевич С.А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики. – К. : Изд-во Европ. ун-та, 2003. – 251 с.
7. Загальний рейтинг інвестиційної привабливості областей України // Економічні есе. – Київ : Інститут реформ, 2009. – Випуск 3. – 71 с.
8. Іщук С.О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С.О. Іщук, Т.В.

Кулініч // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 71–78.

9. Ковальчук В. Чинники впливу на формування конкурентоспроможності сучасного регіону / В. Ковальчук, С. Запотоцький // Часопис картографії. – 2012. – Вип. 4. – С. 52–64.

10. Заєць С. В. Показники життєвого середовища: складові аналізу соціального розвитку регіону / С. В. Заєць // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сборник научных трудов. – Донецк, 2010. – Часть 2. – С. 473–475.

11. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій : затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.1997 р. № 22 // Державний інформ. бюл. про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.

12. Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/index.htm.

13. Петраев А.В. Факторы инвестиционной привлекательности. Методика оценки инвестиционной привлекательности региона (отрасли, предприятия) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://scholar.google.com/scholar_host?q=info:_AnsH32I54wJ:scholar.google.com/&output=viewport &pg=217.

14. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика / Д.М. Стеченко. – К. : Вікар, 2002. – 374 с.

15. Уманець Т. В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів / Т. В. Уманець // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 4. – С. 133–146.

Надійшла 13.01.2017; рецензент: д. е. н. Лук'янова В. В.